

ПРЕС КЛИПИНГ

16-17. август 2014.

НАСЛОВИ

- Prodaja 502 firme: Ili gazda, ili u stečaj;(стр.2)
- Novi zakon daje više prava radnicima i isključuje večiti stečaj;(стр.3)
- Mesec dana nade za 502 preduzeća;(стр.4)
- Novaković:Sačekati bolju cenu za Galeniku;(стр.6)
- Шанса за више од 40 фирми;(стр.7)
- Арапска милијарда мала за рупу у буџету;(стр.8)
- Закон о штрајку на јесен;(стр.10)
- Државне фирме губе пет пута више од целе привреде;(стр.12)

Prodaja 502 firme: Ili gazda, ili u stečaj

Z. R.

Sudbina 502 firme, ponuđene na prodaju, znaće se polovinom septembra. U Agenciji procenjuju da će u stečaju završiti 50 preduzeća u restrukturiranju i 100 firmi koje još nisu privatizovane

POLOVINOM septembra znaće se koja preduzeća u restrukturiranju i ostala u portfoliju Agencije za privatizaciju imaju šansu da nastave da posluju. Oni za koje se do 15. septembra ne zainteresuje nijedan investitor, završiće u stečaju. Sudbina 502 firme biće poznata tek kada se otvore sva pisma o zainteresovanosti, koja će stići na adresu Agencije za privatizaciju. Ekonomisti i predstavnici sindikata smatraju da od 156 firmi u restrukturiranju mogućnost da „ispliva“ ima tek četrdesetak.

U Agenciji za privatizaciju procenjuju da će vrlo brzo u stečaju završiti 50 preduzeća u restrukturiranju i bar još 100 firmi koje do sada nisu privatizovane, a nalaze se pod okriljem Agencije.

Profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu Ljubodrag Savić nije optimističan po pitanju „udomljavanja“ preduzeća u restrukturiranju i podseća da je svaka od tih firmi do sada bar jednom, a mnoge su i više puta nuđene na prodaju.

- Preduzeća u restrukturiranju izgubila su tržište, njihova tehnologija proizvodnje je zastarela, imaju višak radnika i ogromne dugove - objašnjava profesor Savić. - Generalno, teško je očekivati da će neko biti zainteresovan da ih kupi. Da je to bilo jednostavno, do sada bi se već našli partneri. Savić smatra da bi činjenica da će država oprostiti dugove, mogla doprineti da neka od tih preduzeća postanu atraktivnija za investitore.

- Mali broj njih trenutno može da kaže da ima neki kapital, jer su većini dugovanja mnogo veća od imovine. I za državu i za radnike je bolje da se prodaje kapital, jer to znači da preduzeće nastavlja da posluje. Ako država „očisti“ njihove bilanse, kao kod „Jata“, imaju realnu šansu da nađu partnere. Preduzeća za koja će se naći kupci i koja će nastaviti da posluju neće biti više od nekoliko desetina. Imovina jednog broja firmi će biti prodana, kako bi se isplatile otpremnine radnicima, dok će najveći broj njih morati u stečaj.

Profesor ističe da je velika šteta što su preduzeća propala i praktično ih više niko neće, jer su oni nekada bili nosioci razvoja, srpske industrije i izvoza.

RASPLET U OKTOBRU

Stečajni postupci za preduzeća kod kojih se utvrdi da ne može da se donese odluka o modelu, metodu i merama privatizacije biće sprovedeni u oktobru - kažu u Agenciji za privatizaciju. - Do kraja 2015. godine trebalo bi da se okonča sudbina polovine preduzeća. Pokretanju stečajnog postupka prethodiće isplata otpremnina.

SLABA VAJDA ZA POVERIOCE

Imovina preduzeća će kroz stečaj biti prodana, kako bi se namirili poverioci u meri u kojoj je to moguće - objašnjava profesor Ljubodrag Savić. - Prodajna cena će, međutim, do te mere biti niska, da će se oni u malom stepenu namiriti.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/ekonomija/aktuelno.239.html:505613-Novi-zakon-daje-vise-prava-radnicima-i-isključuje-veciti-stecaj>

Novi zakon daje više prava radnicima i isključuje većiti stečaj

Z. R. - D. I. K.

Ivana Matić, v. d. direktora Agencije za licenciranje stečajnih upravnika za „Novosti“, o propisima koji su stupili na snagu: Državna preduzeća kroz privatizaciju namerno uništavana

NOVI zakon o stečaju daje veća prava poveriocima, među kojima su i radnici, dok bi povezanim licima trebalo da „sreže krila“. Dosadašnji propisi omogućavali su da nesavesni vlasnici, preko ćerki-firmi, namerno gurnu preduzeće u stečaj, a potom se još i među prvima namiruju iz prodate imovine. Izmenama zakona, koje su u sredu stupile na snagu, sva povezana lica svrstana su u poslednji, četvrti isplatni red, što znači da će naplatiti potraživanja posle svih ostalih poverilaca. Ovo za „Novosti“ kaže Ivana Matić, v. d. direktora Agencije za licenciranje stečajnih upravnika i ističe da će reformski Zakon o izmenama i dopunama zakona o stečaju, povećati transparentnost i ubrzati sam postupak stečaja.

<http://www.blic.rs/Vesti/Ekonomija/487907/Mesec-dana-nade-za-502--preduzeća>

MARIJANA RADOVANOVIĆ, DIREKTORKA AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU

Mesec dana nade za 502 preduzeća

Suzana Lakić

Biće odlično ako prodamo polovinu od 502 društvene i državne firme, kaže u razgovoru za “Blic” direktorka Agencije za privatizaciju Marijana Radovanović.

Priznaje da je to vrlo optimističan scenario.

- Ukupni gubici ovih firmi u 2013. dostigli su pola milijarde evra. Imovina im vredi 6,8 milijardi evra, a obaveze 6,6 milijardi. Sve to govori da je reč o preduzećima za koje se kupac ne nalazi lako - kaže Radovanovićeva, koja ima mesec dana da pokuša prodaju uglavnom propalih preduzeća koja zapošljavaju oko 90.000 ljudi.

Šta će biti sa firmama za koje se ne nađe kupac?

- Za njih su predviđeni likvidacija ili stečaj, i to je scenario za sve firme koje ne rade ništa a gomilaju troškove. Novi zakon ne poznaje preduzeća u restrukturiranju, sada imamo društvene firme za koje moramo naći rešenje do kraja 2015. godine. Ovaj rok nije zakonom naglašen za državna preduzeća, poput „Resavice“, „Utve“, „24. septembra“ iz Užica...

Kad će početi gašenje firmi?

- Za tridesetak preduzeća koja nemaju radnike i biznis već smo doneli odluku za likvidaciju. Drugi krug stečajeva i likvidacija počće sredinom oktobra, kada utvrdimo za koja je preduzeća moguće predložiti model privatizacije a za koja ne.

Šansa

Firme iz sektora poljoprivrede i prerađivačke industrije imaće priliku da nađu kupca

Firme koje nudite na prodaju zapošljavaju 90.000 ljudi. Procenjuje se da će bez posla ostati njih najmanje 30.000?

- Do kraja 2015. godine, realno je govoriti o tom broju. Koliko će biti otkaza u ovoj godini teško je

reći. U oktobru očekujemo prve stečajne za firme koje imaju radnike. Koliko će oni doneti otkaza ne znam, ali značajan broj sigurno hoće.

Ima li u budžetu dovoljno novca za isplatu radnika koji ostanu bez posla?

- To je u nadležnosti Ministarstva privrede, ali znam da je za ovu godinu planiran novac za otpremnine, ali i da sredstva sada nisu na namenskom računu. Zbog toga čekamo rebalans budžeta i prve isplate bi mogle da krenu u oktobru.

Koja preduzeća imaju šansu?

- To su firme koje imaju proizvod i tržište, prvenstveno iz sektora poljoprivrede i prerađivačke industrije. Građevinske firme imaju velike dugove i dosta hipoteka i tu je najrealnija prodaja imovine. Metalni kompleks je najveća rana jer je reč o velikim sistemima, poput "Prve petoletke".

Kako ćete prodavati velike sisteme, recimo "Petrohemiju"?

- Jedna od opcija biće strateško partnerstvo investitora i države. U tom slučaju bićemo spremni da oprostimo dugove firme prema državi koji se često mere u milionima evra. Investitor bi doneo mašine ili novac. Druga opcija je dokapitalizacija, a biće moguća i kupovina imovine ili cele firme. O modelima će odlučivati Ministarstvo privrede, a u slučaju strateškog partnerstva Vlada.

Odlučujete o stečajevima. Plašite li se pritisaka?

- Ne plašim se. Agencija će sve svoje odluke donositi u skladu sa zakonom.

Teško protiv loše namere

Možete li biti sigurni da novi kupac neće uništiti firmu?

- Novi zakon je u tom smislu unapređen, ali ne postoji perfektan zakon ako postoji loša namera. Postoje samo dobre sankcije ako se obaveze ne poštuju.

Novaković: Sačekati bolju cenu za Galeniku

Tanjug

Vršilac dužnosti direktora Galenike, koja se našla na spisku od 502 firme za prodaju, Živomir Novaković smatra da će za tu kompaniju biti teško naći kupca u ovom trenutku zbog, kako kaže, negativnog kapitala tog preduzeća.

On, naime, smatra da bi Galenika u naredne dve-tri godine, ako bi se napravio dogovor sa bankama i dobavljačima, mogla da postane profitabilna, čime bi njena prodajna vrednost bila znatno veća.

Galenika je na pisku 502 preduzeća za koja je raspisan javni poziv za prikupljanje pisama o zainteresovanosti investitora za privatizaciju, koji je danas objavljen na sajtu Agencije za privatizaciju i Fajnenšl tajmsu.

- Spremni smo za sve što vlada predloži... Stvar je vlasnika kako će i šta da odluči i opredeljenje je države da li će Galeniku sada da privatizuju ili će se čekati, s obzirom na stabilizovano poslovanje i da smo iskazali dobit za prvih šest meseci - rekao je Novaković.

On je naglasio i da će se, u dogovoru sa vladom, odnosno resornim ministarstvom, u narednom periodu napraviti model, način i vreme privatizacije.

- Ukoliko bi se postigao dogovor sa bankama i dobavljačima, Galenika bi možda mogla da posluje sve bolje i da bude profitabilna kompanija, čime bi njena prodajna vrednost bila značajno veća. Sada, kada imamo negativan kapital, biće teško naći kupca - naveo je Novaković.

Međutim, s obzirom na to da, kako je rekao, Zakon o privatizaciji dozvoljava konverziju duga u kapital i dogovor sa bankama u vezi reprograma, Galenika bi mogla vrlo uspešno da posluje i bude značajno na boljoj ceni posle dve-tri godine.

"Onda više ne bismo bili opterećenje ni za državu ni za bilo koga", zaključio je Novaković.

Pisma o zainteresovanosti dostavljaju se Agenciji za privatizaciju do 15. septembra ove godine.

Шанса за више од 40 фирми

У Савезу самосталних синдиката убеђени су да ће „преживела” предузећа бити покретач преосталог дела привреде

Крушевачки ФАМ спада у фирме којима држава није више потребна (Фото Р. Станковић)

Опстанак и посао за највећи број запослених могућ је и у више од 40 од укупно 156 предузећа у реструктурирању, убеђени су представници Савеза самосталних синдиката Србије, који су у среду са председником Владе Србије Александром Вучићем разговарали о судбини ових предузећа. Премијер је после разговора са челницима овог синдиката изјавио да је могуће наћи решење за 40 фирми у реструктурирању, међу којима има и великих, и да је решење на видику. Али, према речима председника Савеза самосталних синдиката Љубисава Орбовића, то не значи да остале чека „брисање са списка живих”.

Орбовић је убеђен да ће опстати знатно више од наведеног броја предузећа која су 12 година безуспешно припремана за продају, а 46 међу њима, после опоравка, могло би да буде узор и покретач домаће привреде.

Орбовић сматра да је у јавности погрешно схваћено да само 46 фирми у реструктурирању, које су у разговору издвојене од укупно 156, имају шансу да тај процес заврше успешно, док остале чека стављање катанца на врата.

- Нисмо направили разлику које фирме имају шансу, које немају, већ су представници нашег синдиката и владе оценили да постоје фирме које могу да се покрену брже и да буду покретач другима - рекао је Орбовић новинарима, после разговора са премијером Вучићем.

Према његовим речима, продаја тих предузећа није у првом плану и о томе се није разговарало.

Право стање у 156 предузећа у реструктурирању и које су од њих најближе купцу или изласку „на зелену грану” саопштиће посебне секторске комисије, које ће радити у свим областима и размотрити све проблеме у тим фирмама. Вучић је навео да се назире решење за ФАП и „Икарбус”, а „сви бисмо били задовољни да за један број заиста нађемо решење и то из различитих привредних сектора - грађевинског, металског, 'Азотаре', 'МСК Кикинда', ПКБ-а, 'ПИК Бечеја' до компанија као што су '14. октобар', 'Петолетка' и Фабрике вагона, где смо већ уложили 60 милиона динара”.

Зоран Михајловић, секретар већа Савеза самосталних синдиката, рекао је за „Политику” да су представници ове синдикалне централе на састанак са премијером отишли са списком од 32 фирме.

- Реч је о предузећима из разних области која су у бољем положају од осталих, што не значи да нема и других која могу да нађу стратешког партнера - каже Михајловић. - Нека од њих више не добијају субвенције и могу самостално да раде. Такав је случај са „Пољопривредним комбинатом Београд”, коме само треба вратити укинути регрес за млеко. Међу њима је и

Фабрика мазива ФАМ у Крушевцу. „Икарбус” би такође могао да самостално послује ако би јавна предузећа од њега куповала аутобусе, а само Београду је потребно 400 аутобуса годишње. Међу предузећима која би лако могла да стану на ноге је и крушевачки „Трајал”. „Агрожив” би такође могао да нађе купца, али и „Каблови” и „Прва петолетка”.

Свој допринос оживљавању што већег броја од укупно 584 фирми, од којих је 156 у реструктурирању, спреман је да пружи и Индустријски синдикат Србије. Његов председник Драган Матић обратио се писмом премијеру Вучићу, којим га обавештава да је Драгутин Вуковић, пословни човек из Новог Сада, спреман да купи новобеоградску Индустрију машина и трактора (ИМТ). Матић подсећа да су трактори ИМТ тражени како на домаћем тржишту, земљама у окружењу, тако и у Азији, Африци и Јужној Америци, што би омогућило рентабилно пословање ИМТ и 200 коопераната.

ИМТ једино нема обртна средства да финансира производњу, а велика дуговања му такође везују руке.

Данас ће Агенција за приватизацију на својој интернет страници (priv.rs) објавити јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости инвеститора за приватизацију 502 предузећа са зависним привредним друштвима.

А. Микавица

<http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Arapska-milijarda-mala-za-rupu-u-budzetu.sr.html>

Арапска милијарда мала за рупу у буџету

Прича о банкроту биће одложена, али пензионерима и запосленима у јавном сектору и даље је могуће смањење плата и пензија

Арапска милијарда која је, по признању самог премијера Вучића ових дана „легла” у буџет државе, одложила је сасвим сигурно за неколико месеци причу о банкроту земље. Када је реч о финансирању минуса у каси, како каже премијер Александар Вучић, „мирни смо до марта”. То је изгледа пре нас знао нови министар финансија Душан Вујовић па је и сам решио да одахне и, према писању таблоида, провешће 17 дана у Атини с породицом.

Симболично или не, све то не значи да Србији и даље не прети грчки сценарио и да пензионери и запослени у јавном сектору могу да одахну, јер смањења плата и пензија неће бити.

У Фискалном савету, међутим, кажу да се овим парама само одржава неодрживо стање. Дакле, реч је само о крпљењу рупе у државној каси, а не о њеном смањењу. О каквој игри бројки је заправо реч, ако ни милијарда долара свежег капитала не може да нас поштеди оштрих резова?

Србији је сваке године неопходно преко пет милијарди евра нових пара, дуга, да би финансирала огроман минус у каси и редовно враћала доспеле обавезе с каматом. О колико великим парама је реч најбоље говори податак да то представља око 17 одсто бруто домаћег производа (БДП), односно свега што као привреда и друштво створимо за годину дана. То значи да нашим повериоцима годишње дајемо знатно више новца него што су укупна појединачна издвајања за просвету, здравство, војску и пољопривреду. Истраживања

Фискалног савета показују да криза ликвидности наступа након што издвајања за дефицит и сервисирање дугова пређу 15 одсто БДП-а. Такође, укупан ниво јавног дуга већ давно је ушао у црвену зону.

Према домаћим прописима, државни дуг не може да буде већи од 45 одсто БДП-а, а према рачуници Фискалног савета, он је већ 66 процената БДП-а с даљом тенденцијом раста. Према критеријумима Европске уније, ниво изнад 60 одсто сматра се забрињавајућим. Међутим треба рећи да је то сигнал за узбуну и за много развијеније економије од наше. Зато, како оцењују у Фискалном савету, „влада више нема много избора, нити могућност даљег одлагања”.

Министар Душан Вујовић, уколико не жели да остане запамћен као министар за време чијег мандата је држава банкротирала, мораће да доведе јавне финансије у ред и то тако што ће почети од државних предузећа, преко смањења неодрживих издатака за плате и пензије.

- Ми смо мирни наредних неколико месеци, јер једна је ствар покривање фискалног дефицита, а друга одрживост наших јавних финансија - објашњава Владимир Вучковић, члан Фискалног савета. - Мере фискалне консолидације мораће да се спроведу, јер је тренутно стање неодрживо. Ми теоретски можемо да продамо „Телеком” и да са тим новцем купимо извесно време, али и кад се тај новац потроши, проблеми ће остати само на вишем нивоу, закључује он.

Ситуација је сада таква да уштеде на ситним ставкама у буџету, више нису довољне, већ морају да се смањују највећи расходи, а то су, осим издатака за камате и плате и пензије. Оно што наша привреда може да поднесе је осам одсто издвајања за плате и 10 процената за пензије. Тренутно, Србија на плате и пензије троши по 14 одсто БДП-а.

Још једна од недоумица је како је једна милијарда долара од Арапа сада довољна да намири наше потребе за финансирање, ако је буџетом планирано скоро три милијарде евра од међународних кредитора. Земља се од почетка године доста задуживала на домаћем тржишту код овдашњих банка, објашњава ту недоумицу Иван Николић, сарадник Економског института.

- На крају јуна државни депозити, односно новац који је нашим фискалним властима на располагању, а који се чува на рачуну Народне банке Србије и код комерцијалних банака, износио је 295 милијарди динара, односно око 2,5 милијарде евра. Кад се на то дода милијарда долара и редовно текуће финансирање код банака, то задовољава наше потребе за капиталом у наредних неколико месеци. Иначе, на домаћем тржишту сада се задужујемо по повољнијим условима него раније, јер су камате пале, па се тако тромесечне хартије од вредности од банака узимају уз интерес од око седам одсто. Пре годину дана на дванаестомесечне дужничке папире, који ових дана доспевају на наплату, камата је била већа од 10 одсто - каже Николић.

Међутим, у Фискалном савету истичу да нам кредитори дају ниже камате, јер очекују фискалну консолидацију и аранжман са ММФ-ом и да на бази тог поверења добијамо повољније зајмове. Уколико то изостане, њихова подршка, која је иако с повољним каматама и даље знатно изнад очекиваног економског раста земље, може бити доведена у питање.

Мали: Нема потребе за још две милијарде

Градonaчелник Београда Синиша Мали изјавио је да ће влада са једном милијардом долара у буџету обезбедити ликвидност до марта следеће године тако да у овом тренутку нема потребе да се додатно задужује за две милијарде евра од Емирата, како је првобитно најављено. „Тај кредит је пример колико нам је корисна сарадња са Уједињеним Арапским Емиратима. Услови под којима смо добили милијарду кредита су такви да се ради о камати од два посто, а

претходна власт се задуживала по камати од осам посто годишње”, изјавио је Мали гостујући на Телевизији Б92

Он је додао да је Србија на овом кредиту уштедела 400 милиона евра грађанима Србије и тиме показала одговорност. Танјуг
Аница Телесковић

<http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Zakon-o-strajku-na-jesen.sr.html>

Закон о штрајку на јесен

Нацрт пре четири године усаглашен са међународним конвенцијама, али је спорно место одржавања штрајка

Србија би на јесен коначно могла да добије нови закон о штрајку, око којег се леме копља синдиката и послодаваца скоро пет година. Како „Политика” сазнаје у кабинету Александра Вулина, министра рада, запошљавања, бораких и социјалних питања, од септембра би требало да крене са радом радна група која ће припремити нови закон о штрајку.

На наше питање зашто се толико чекало када већ постоји нацрт закона који је и усаглашен са међународним конвенцијама, у овом министарству одговарају да је приоритет било доношење Закона о раду, као и да се тренутно ради на бројним другим законима.

Јован Протић, национални координатор за Србију Међународне организације рада (МОП) каже за наш лист да не верује да ће радна група имати пуно посла, поготову ако се зна да је прошлог лета завршена и јавна расправа.

- Не притискамо државу, јасно нам је да је приоритет био Закон о раду, само мислимо да нема више разлога да се чека, јер је радна група формирана још 2009, 2010. године, а МОП је од тада два пута позван да да мишљење. Када је већ уложено толико енергије и времена и када је нацрт усклађен са међународним стандардима, било би добро и да се усвоји, јер је свакако бољи од актуелног закона који је из 1996. године - објашњава Протић.

Зашто закон није усвојен до сада, питали смо и министра трговине, туризма и телекомуникација Расима Љајића, који је у време израде нацрта био министар рада и социјалне политике. Он за „Политику” признаје „да смо били релативно близу”, али да су искрсле три препреке, које су се испоставиле као непремостиве.

- Послодавци су инсистирали на „локауту” и позивали се на законска решења у неким земљама ЕУ, а наравно синдикати су били против тога. Друга одредба која је била спорна тичала се места у којем би штрајкови могли да се организују. У нашој верзији закона било је предвиђено да место окупљања буде у оквиру предузећа, док су синдикати сматрали да је то ограничавање права на штрајк и да имају право да изађу напоље, на шта смо ми одговорили да то онда више није штрајк већ - протест - објашњава Љајић.

Када се видело да су позиције синдиката и послодаваца доста удаљене око ове две ствари, наставља министар, поставило се питање сврсисходности доношења оваквог закона, јер у многим земљама ЕУ он не постоји, већ се штрајк регулише другим прописима.

- И на крају, у том надгорњавању, дошло је време за изборе 2012., а нико није желео да усред кампање „сече” око овако важних ствари без сагласности свих актера - каже некадашњи министар рада.

Послодавци су тврдили да је протеклих година било много штрајкова за које нико није одговарао (а неки од њих су коришћени као вид манипулације и притиска у спрези синдиката и неких интересних група), нити је држава одговарала за огромне дугове који су настали, па су власници капитала морали да надокнађују штету.

- „Локаут” је питање одлуке једне владе, јер овај институт није у Европи толико раширен, постоји углавном у англосаксонској традицији, па је то само ствар процене онога ко доноси закон до које мере је потребан, али то свакако није нешто због чега би се одлагало доношење закона у недоглед - став је националног координатора Међународне организације рада.

Протић каже да, када је МОП други пут (у априлу 2013) позван да помогне усаглашавање закона, експерти су предложили да некакав вид индустријске акције остане на страни послодаваца, али без изричитог помињања локаута.

- Рекли смо да он постоји у неким државама чланицама, али нисте у обавези да га задржите, само је ствар процене и договора - каже Протић.

Он се сећа да је током разговора било проблема и са мирним решавањем радних спорова - стари закон не познаје овај институт, а нови у једном од првих чланова упућује на то да би пре отпочињања штрајка било обавезно покушати да се мирно реши спор.

На наше питање да ли је тачно да у неким земљама ЕУ не постоји закон о штрајку, он одговара да је то тачно, али подсећа да се целокупни радно правни системи разликују доста од земље до земље, па нисмо упоредиви у том смислу.

- Са друге стране ми имамо закон, он је донет пре скоро две деценије и било је логично да га модернизујемо и доведемо у ред у складу са међународним стандардима и конвенцијама, што смо и урадили и надам се да нећемо дуго чекати да буде прослеђен влади и скупштини на усвајање - каже на крају Јован Протић.

Шта је принцип „локаута”

Шира јавност је током тих преговора први пут чула за принцип „локаута” (lockout), а Драгољуб Рајић, директор Уније послодаваца Србије, тада је објашњавао да послодавци траже да се уведе могућност да власник фабрике или предузећа привремено затвори компанију и тиме спречи губитке проузроковане прекидом рада, све док се не пронађе решење. У међувремену, може да се затражи и арбитража, којом би се утврдило да ли постоји злоупотреба.

Сандра Гуцијан

Државне фирме губе пет пута више од целе привреде

Колико су делу домаће привреде који послује под капом државе потребне озбиљне промене, одлично показују подаци о пословању компанија у Србији у прошлој години, када су јавна, државна и парламентарна предузећа изгубила преко пет пута више од целе српске привреде.

Железнице су лане изгубиле 7,7 милијарди динара Фото: Н. Стојановић

Наиме, по подацима Агенције за привредне регистре, лане су јавна предузећа изгубила 51 милијарду динара, што је 2,2 пута више него читава српска привреда. Ствари стоје још горе када се томе додају и предузећа у реструктурирању, којима такође управља држава - она су изгубила још 48 милијарди динара.

Тако испада да су оне компаније којима управљају менаџери које је поставила држава и у којима не постоји суштинска одговорност за постигнуте резултате лане изгубиле 99 милијарди динара. Укупно, читава привреда је - када се урачунају и добици и губици приватног сектора - изгубила 23 милијарде динара.

Ти подаци односе се на 510 предузећа у јавном власништву (на републичком, покрајинском и локалном нивоу државне управе), као и на 153 предузећа у реструктурирању.

Ту, међутим, није крај приче о лошем пословању пошто ту нису урачунати подаци о пословању предузећа која су у већинском или стопостотном државном власништву а који нису посебно систематизовани. Међу њима се нађе и понеки успешан случај, као што је на пример „Телеком Србија”, који је лане остварио плус у пословању од од 15 милијарди динара, по чему је друго предузеће у Србији. Међутим, реч је о изузецима, а већина акционарских друштава и друштава с ограниченом одговорношћу у којима држава управља такође је пословала очајно. Два најдрастичнија примера у су „Железара” у Смедереву и „Железнице Србије”.

Прво је у 2013. години изгубило 15 милијарди динара, а друго 7,7 милијарди. Када се цифре за само те две државне фирме додају онима о пословању јавних предузећа и оних у реструктурирању, испоставља се да је губитак државног дела привреде лане износио чак више од 120 милијарди динара.

Предузећа у реструктурирању су специфичан српски модел пословања у којем се, углавном, суштински не зна „ни ко пије ни ко плаћа”: реч је о неприватизованим великим фирмама које су - да би се заштитиле од пропасти - већ десетак година заштићене од поверилаца.

За то време требало је да стану на ноге, али, колико им то није успело под менаџментом на чији је избор махом утицај имала партијска подобност, опет најбоље показују подаци о њиховом пословању. Да није заштите од наплате дугова - која ће бити скинута за неколико месеци пошто ју је Уставни суд прогласио неуставном - већина њих би завршила у стечају.

Највише их има у секторима прерађивачке индустрије и пољопривреде, шумарству и рибарству. Та предузећа фактички немају више сопствени капитал јер је њихово пословање с више од четири петине финансирано из позајмљених извора, а недостајало је још 269 милијарди динара дугорочног капитала за финансирање сталне имовине и залиха.

В. Чворков

Не маре за кризу

То што послују лоше, јавним предузећима не смета да повећавају број запослених, за разлику од приватних компанија које су због продужене кризе наставиле да отпуштају раднике. Наиме, од 2008. године привредна друштва континуирано смањују број запослених, а тако је било и у 2013, када је укупан број радника у привреди смањен за 18.970. Међутим, у истом периоду, у јавним предузећима је број запослених повећан за 1.248 људи па су јавна предузећа 2013. годину завршила с 98.182 радника.

Сектор јавних предузећа јесте један од најбитнијих за резултате целе српске привреде, будући да је у јавним предузећима ангажовано 13,6 одсто укупних средстава и 19,3 одсто укупног капитала. Међутим, у јавним предузећима је акумулирано и чак 10,4 одсто кумулираних губитака целокупне привреде.